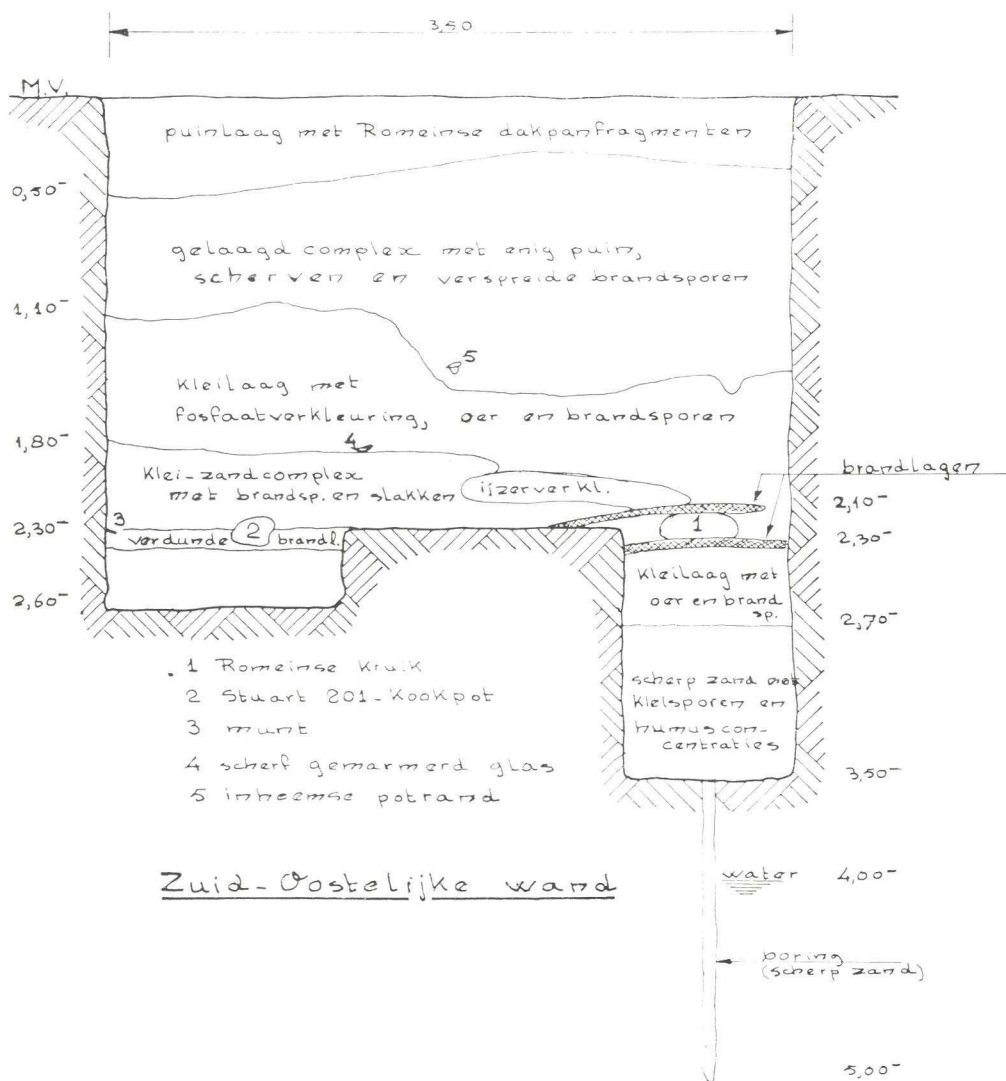

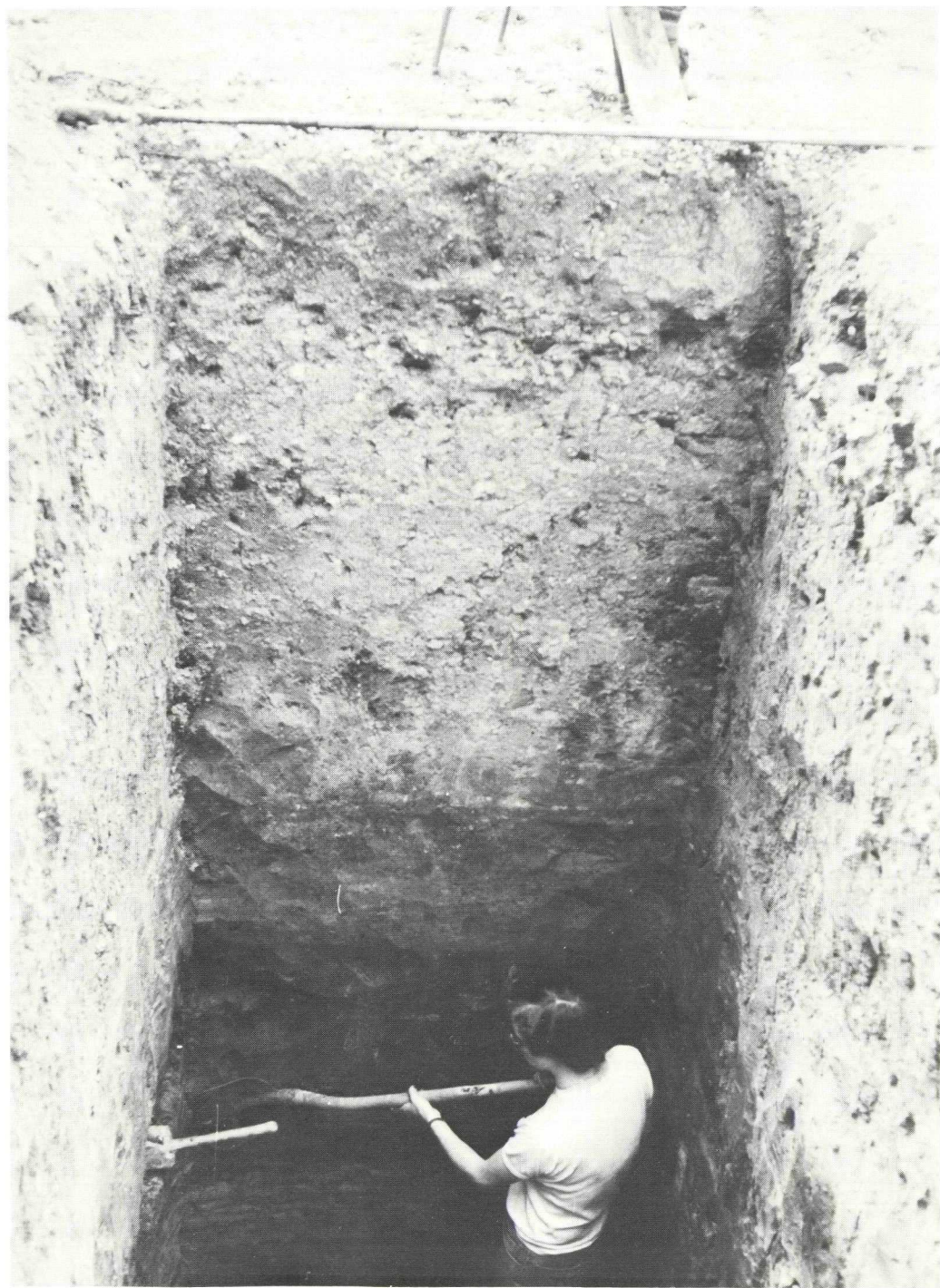
Proefopgraving in de tuin van het voormalige Gereformeerd Weeshuis aan de Havenstraat te Woerden

door Elly E. v.d. Busse-Bruin

Inleiding

De toestemming van het bestuur van het Dienstencentrum maakte het voor de archeologische werkgroep van de Stichts-Hollandse Historische Vereniging mogelijk om in het voorjaar van 1980 een proefgat te graven in de tuin van het voormalige Gereformeerd Weeshuis (Havenstraat 6) in Woerden. Aanleiding daartoe was, dat enige jaren geleden door de archeologische werkgroep Romeinse scherven e.d. werden gevonden bij een opgraving aan de Hooge Woerd, in de tuin van de oude pastorie aan de Groenendaalstraat en tijdens de opgraving bij het Pensioonaat aan de Meulmansweg, die door het Instituut voor Oude Geschiedenis en Archeologie van de Katholieke Universiteit te Nijmegen werd uitgevoerd. De tuin van het Weeshuis bood de gelegenheid om na te gaan in hoeverre er Romeinse vondsten voorkomen in het oostelijke gedeelte van het centrum van Woerden.

Afb. 1. Foto van het uitgegraven proefgat (foto E.E. v.d. B.)

Waarnemingen

In de tuin van het voormalige Weeshuis, die met de achterzijde aan de Hooge Woerd grenst, werd in het proefgat (afb. 1) een dik pakket geroerde grond aangetroffen, dat ongetwijfeld in verband staat met ophogingen en bijbehorende veranderingen. Tot een diepte van 130 cm onder het loopniveau is een donker pakket aangetroffen met puin, fragmenten van Romeinse pakpannen (zie foto afb. 2), verspreide brandsporen en enkele Romeinse scherven (zie foto afb. 3). Deze scherven zijn te dateren ongeveer eind 2e eeuw. Onder deze laag ligt tussen 110 en 180 cm een kleilaag met fosfaatverkleuringen en verspreide oer en brandsporen.

Daaronder tot een diepte van 230 cm bevindt zich gemengde grond, die bestaat uit klei en zand met brandsporen, metaalslakken en stukjes bot. Deze rust op een 20 cm dikke brandlaag, die aan de noord-westelijke zijde van het proefgat wat dunner wordt. Op een diepte van 230 tot 270 cm is een kleilaag met oer en brandsporen gevonden. Boringen, die tot een diepte van ca. 4 meter onder het maaiveld zijn gedaan hebben aangetoond, dat de ondergrond bestaat uit scherp zand en humus verkleuringen.

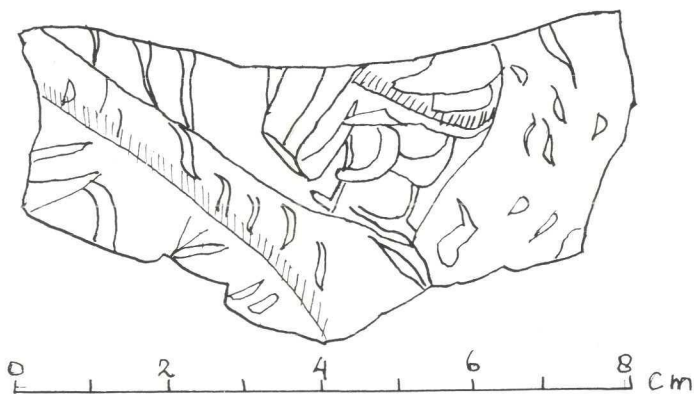

Fig. 1 - Stukje glas van een geribde kom (tek. E.E. v.d. B.)

Z.W. wand

De zuid-westelijke wand van deze proefopgraving (140 cm breed) geeft een enigszins veranderd beeld te zien ten aanzien van bovenstaande constatering. Op een diepte van ongeveer 2 meter zijn afwisselend laagjes veen, donkere klei en zand van geringe dikte afgezet. In deze wand zijn bijna geen Romeinse scherven gevonden.

Vondsten

De vondsten zijn gering te noemen in vergelijking met vroeger opgedane ervaringen van de archeologische werkgroep in de binnenstad van Woerden.

Opmerkelijk is, dat geen enkel fragment van het befaamde Romeinse rode aardewerk, terra sigillata, werd opgegraven.

De opvallende vondsten zijn:

— tussen de brandlagen (afb. 1, 1) bevinden zich aan elkaar passende fragmenten van een gladwandige witte kruik met een scherp geprofileerde standring en bolle buik (zie foto afb. 4), waarvan de grootste omvang ongeveer op het midden ligt. In de bodem zit een gat. Deze kruik kan vervaardigd zijn in het midden van de 1-ste eeuw.

Afb. 2. Fragmenten van o.m. Romeinse dakpannen (foto E.E. v.d. B.).

Afb. 3. Romeinse scherven uit donker pakket (Foto E.E. v.d. B.).

— eveneens in de brandlaag (afb. 1, 2) zijn een aantal wandscherven van een ruwwandige kookpot aangetroffen, Stuart 201, van licht-grijs-metaalachtig-glanzend-hard gebakken aardewerk (foto afb. 5). Naar waarschijnlijkheid is deze kookpot eveneens te dateren in het midden van de 1-ste eeuw. Verder zijn hier een aantal botten (o.a. van een vogel) en metaalslakken te voorschijn gekomen.

Op verschillende andere plaatsen zijn de volgende voorwerpen gevonden:

— (afb. 1,3) een groen geoxydeerde munt.

De op 19 april 1980 gevonden munt is een geplateerde denarius (koperen kern met zilverlaag eroverheen) van Augustus met op de keerzijde Gaius en Lucius Caesar.

In het antwoord van het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Stenen, waar de munt is gedetermineerd staat verder vermeld:

„Daar de overheid ook geplateerde stukken uit heeft gegeven, kunnen we hier niet helemaal spreken van een vervalsing uit de tijd. Het originele stuk wordt gedateerd op 2 v. Chr. - 14 n. Chr. en is geslagen te Lyon”.

— (afb. 1,4) een wandfragment van een geribde kom van twee verschillende soorten gemarmerd glas met bruin, geel, blauw en witte adertjes (fig. I).

— (afb. 1,5) een randfragment van een met de hand gevormde inheemse pot, versierd met indrukken van een spatel (fig. II).

Afb. 4. Fragmenten van een gladwandige witte kruik (Foto E.E. v.d. B.).

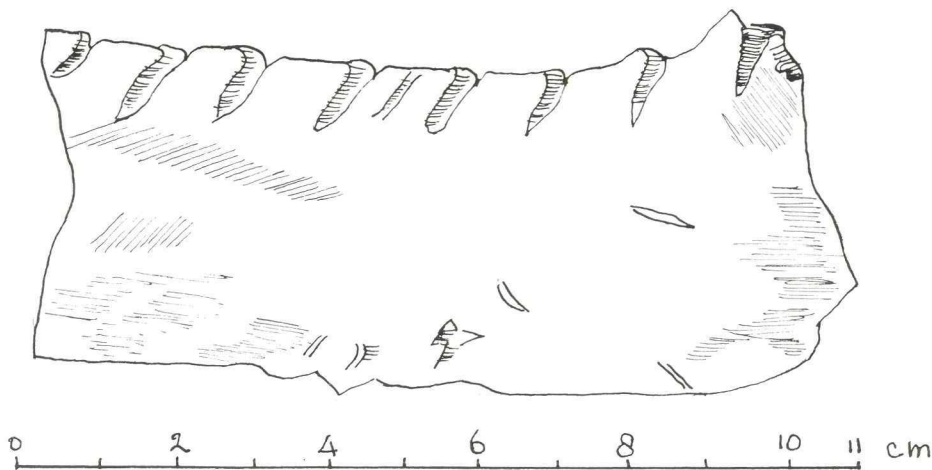

Fig. II - Stukje rand van inheemse pot (tek. E.E. v.d. B.)

Slotopmerking

Tijdens het onderzoek tussen de Havenstraat en de Hooge Woerd zijn aanwijzingen verkregen, dat ook dit gedeelte van de stad deel moet hebben uitgemaakt van het in de Romeinse tijd bewoonde gebied. Sporen van gebouwen zijn echter niet gezien en de hoeveelheid vondsten is zo gering, dat men zich moet afvragen of we ons met deze opgraving niet aan de rand bevinden van een Romeinse nederzetting. Voor het ogenblik ziet het er naar uit, dat de kern van de Romeinse versterking, het castellum van de cohors XV Voluntariorum, gelegen kan hebben in de omgeving van de Petrus kerk. Mogelijk biedt de restauratie van deze kerk in de komende jaren de gelegenheid tot een wat groter archeologisch onderzoek, dat een belangrijke bijdrage kan leveren tot een beter begrip van de geschiedenis van Woerden in de Romeinse tijd.

Afb. 5. Scherven van een ruwwandige kookpot (Foto E.E. v.d. B.).